

سرمایه‌گذاری در تولید، کلید توسعه استان

گزارش خبری
زهره غزینی

«سرمایه‌گذاری برای تولید»؛ باز هم «تولید» مانند شش سال گذشته کلیدواژه شعار سال ۱۴۰۴ بود که از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان یک راهبرد ملی برای رشد و شکوفایی اقتصاد کشور مطرح شد. ایشان در سخنان خود در آغاز سال جدید تأکید کردند که یکی از مسائل مهم اقتصاد کشور سرمایه‌گذاری‌های تولیدی است. تولید، وقتی جهش پیدا می‌کند که سرمایه‌گذاری رهبر معظم انقلاب کار دولت را فراهم کردن زمینه‌ها و برداشتن موانع تولید و کار مردم را به کار بردن سرمایه‌های خرد و سرمایه‌های بزرگ خود در راه تولید دانستند. اکنون در اولین گزارش صفحه اقتصاد در نخستین شماره روزنامه در سال جدید باتوجه به اهمیت شعار سال به بررسی کلی ظرفیت‌های موجود استان، چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی آن در زمینه جذب سرمایه‌گذاری و راهکارهای ضروری برای استفاده بهینه از این پتانسیل‌ها پرداخته خواهد شد. استان خراسان رضوی با دارا بودن منابع طبیعی غنی، زیرساخت‌های توسعه یافته در برخی بخش‌ها و موقعیت جغرافیایی ویژه، پتانسیل بالایی برای جذب سرمایه‌گذاری در صنایع مختلف از جمله گردشگری، صنعت و کشاورزی دارد. اما برای تحقق این هدف و تبدیل شدن به یک قطب تولیدی و اقتصادی، لازم است موانع موجود شناسایی و اقداماتی جدی برای تسهیل فرآیند سرمایه‌گذاری انجام شود.

عکس: مجله خراسان امروز

مستقیم بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر می‌گذارد. حمایت دولت و بخش خصوصی برای مقابله با این چالش‌ها و ایجاد محیطی امن و پایدار برای سرمایه‌گذاری ضروری است.

طبق آخرین آمار تا پایان دی ماه ۱۴۰۳، ۴۴ طرح سرمایه‌گذاری خارجی در استان به تصویب رسیده است. مجموع ارزش این طرح‌ها ۲۶۵.۶ میلیون دلار برآورد شده که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، این راستا حیاتی است.

ایجاد پنجره واحد سرمایه‌گذاری و کاهش کاغذبازی می‌تواند فرآیند‌های مربوط به سرمایه‌گذاری را تسهیل کرده و انگیزه سرمایه‌گذاران را افزایش دهد. همچنین، استفاده از سامانه‌های الکترونیکی و حذف کاغذبازی زائد، می‌تواند به بهبود فضای کسب‌وکار کمک کند.

توسعه زیرساخت‌ها یعنی: سرمایه‌گذاری در بهبود زیرساخت‌های اساسی مانند شبکه‌های حمل‌ونقل، تأمین انرژی پایدار و توسعه فناوری اطلاعات، زمینه را برای جذب سرمایه‌گذاری‌های بزرگ‌تر فراهم می‌کند. ایجاد شهرک‌های صنعتی مجهز، می‌تواند سرمایه‌گذاران را به این منطقه جذب کند.

همچنین برگزاری نشست‌های مشترک بین دستگاه‌های اجرایی، بخش خصوصی و نهاد‌های مرتبط، می‌تواند به هماهنگی بیشتر و رفع موانع موجود کمک کند. ایجاد کارگروه‌های تخصصی برای بررسی مشکلات سرمایه‌گذاری، می‌تواند نقش بسزایی در جذب سرمایه داشته باشد.

تلاش برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی استان خراسان رضوی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود و رفع موانع پیش‌رو، می‌تواند به یکی از قطب‌های اصلی سرمایه‌گذاری در کشور تبدیل شود. توجه ویژه به توسعه زیرساخت‌ها، بهبود فضای کسب‌وکار و حمایت از سرمایه‌گذاران، می‌تواند زمینه‌ساز رشد پایدار اقتصادی و افزایش رفاه اجتماعی در این منطقه باشد.

بسته نباید از تأثیرات نوسانات اقتصادی و مشکلات اقتصادی غافل شد که به طور

خود را عملکرد دولت دانسته‌اند. البته این شاخص در کل کشور توسط سرمایه‌گذاران بدترین نمره را کسب کرده است. همچنین یکی از موانع اصلی در جذب سرمایه‌گذاری، فرآیندهای اداری طولانی و تغییرات مکرر در قوانین است که می‌تواند سرمایه‌گذاران را دل‌سرد کند. وجود قوانین متناقض و سخت‌گیری‌های غیرضروری، فضای کسب‌وکار را با مشکلات متعددی روبه‌رو کرده است.

علی‌رغم پیشرفت‌های صورت‌گرفته، هنوز در برخی مناطق استان، کمبودهایی در زیرساخت‌های حمل‌ونقل، انرژی و فناوری اطلاعات مشاهده می‌شود که می‌تواند توسعه صنایع را محدود کند. ایجاد شبکه حمل‌ونقل ریلی و جاده‌های مناسب، می‌تواند تأثیر چشمگیری بر کاهش هزینه‌های تولید و افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری داشته باشد.

نبود هماهنگی مؤثر بین دستگاه‌های اجرایی و نهاد‌های مرتبط، می‌تواند باعث سردرگمی سرمایه‌گذاران و کاهش اعتماد آن‌ها شود. همکاری بین بخش خصوصی و دولتی، می‌تواند به بهبود فضای کسب‌وکار بسیاری از سرمایه‌گذاران با مشکل تأمین مالی و دریافت تسهیلات بانکی روبه‌رو هستند. نرخ بالای سود تسهیلات، نبود حمایت‌های مالی مناسب و دشواری در دسترسی به اعتبارات، از دیگر چالش‌های اساسی در این حوزه است. با وجود این نسبت مصارف به منابع خراسان رضوی و خروج منابع بانکی از استان همیشه یکی از مهم‌ترین انتقادات فعالان تولید بوده است.

چالش‌های پیش‌روی سرمایه‌گذاری با وجود ظرفیت‌های یادشده، چالش‌هایی نیز در مسیر جذب سرمایه‌گذاری در خراسان رضوی وجود دارد. البته باید گفت که بسیاری از این چالش‌ها نه فقط برای استان بلکه دامن‌گیر همه کشور است. در حوزه چالش‌ها بسیاری از کارشناس‌ها به مشکلات اقتصادی و نوسانات بازار اشاره می‌کنند که باعث خروج سرمایه می‌شود. این مشکلات علی‌رغم پتانسیل‌های موجود، موجب یک فضای نااطمینان برای سرمایه‌گذاران شده است. دو گزارش پایش ملی محیط کسب و کار و شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران می‌تواند منابع خوبی برای بررسی چالش‌های سرمایه‌گذاری در تولید باشند.

طبق آخرین گزارش‌ها جایگاه خراسان رضوی در پایش ملی محیط کسب و کار صعودی بوده است. اما در حوزه امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۴۰۳ نسبت به بهار همان سال نزولی بوده است. باتوجه به اینکه بررسی جزئیات این گزارش‌ها در سال گذشته انجام شده در اینجا به خلاصه‌ای از چالش‌های اصلی تولید و جذب سرمایه‌گذار پرداخته شده است.

فعالان سرمایه‌گذاری در استان خراسان رضوی مهم‌ترین مانع را امنیت سرمایه‌گذاری

صنایع تبدیلی و تکمیلی می‌تواند به افزایش بهره‌وری و کاهش ضایعات کمک کند. فراوری و بسته‌بندی محصولات کشاورزی، نه تنها ارزش افزوده ایجاد می‌کند، بلکه امکان صادرات به کشورهای همسایه را نیز تسهیل می‌کند.

همچنین وجود معادن متعدد در خراسان رضوی، زمینه‌ساز توسعه صنایع معدنی و فراوری مواد معدنی است. سرمایه‌گذاری در این بخش می‌تواند ارزش افزوده بالایی ایجاد کرده و اشتغال‌زایی جالب توجهی به همراه داشته باشد. همچنین، تکمیل زنجیره ارزش از استخراج تا فراوری و صادرات می‌تواند به افزایش بهره‌وری این حوزه کمک کند.

ظرفیت‌های صنعتی و معدنی و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی صحیح اقتصادی در هر کشوری مستلزم شناخت امکانات و قابلیت‌های تولیدی و تجاری مناطق مختلف است. سند آمایش سرزمین، یکی از مواردی بود که برای حرکت در راستای درست و مطابق با فرصت‌ها و تهدیدها نوشته شد. هرچند به گفته فعالان اقتصادی تاکنون نه فقط در خراسان رضوی، بلکه در کل کشور بسیاری از حرکت‌های صورت‌گرفته بدون توجه به این سند بوده است. این سند نیاز به به‌روزرسانی شدن دارد. اما بد نیست در اینجا نگاهی به ظرفیت‌های استان بر اساس این سند داشته باشیم. بر اساس سند مصوب آمایش سرزمین (۱۳۹۹) برای استان خراسان رضوی، تقسیم‌بندی نقشه مطلوب مشهد از بین بخش‌های صنعتی و معدنی نشان می‌دهد که بخش مهم فعالیت‌های

از گردشگری تا صنایع تبدیلی و معدنی استان خراسان رضوی با دارا بودن موقعیت جغرافیایی استراتژیک، منابع طبیعی غنی و نیروی انسانی متخصص، از پتانسیل بالایی برخوردار است. مشهد، به عنوان مرکز این استان و یکی از مهم‌ترین مقاصد زیارتی و گردشگری کشور، می‌تواند نقشی کلیدی در توسعه اقتصادی منطقه ایفا کند.

بیش از ۹۰ درصد اقتصاد استان توسط سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در بخش‌های مختلف صنایع معدنی، کشاورزی، زیارت گردشگری ایجاد شده است. این امر نشان‌دهنده نقش پررنگ بخش خصوصی در توسعه اقتصادی استان است. حمایت از بخش خصوصی و کاهش موانع کسب‌وکار، می‌تواند به رونق بیشتر فعالیت‌های اقتصادی منجر شود.

وجود پارک‌ها، مناطق منور رضوی در مشهد این فرصت را ایجاد کرده تا در حوزه ظرفیت‌ها پیش از هر بخش به موضوع خدمات، به ویژه خدمات گردشگری توجه شود. مشهد به عنوان پایتخت معنوی ایران، سالانه میزبان میلیون‌ها زائر گردشگر است. توسعه زیرساخت‌های گردشگری و ایجاد امکانات رفاهی می‌تواند به جذب بیشتر گردشگران و افزایش درآمد‌های استان منجر شود. همچنین، سرمایه‌گذاری در گردشگری سلامت، گردشگری مذهبی و اکوتوریسم از دیگر فرصت‌های پیش‌رو است.

از سوی دیگر اقلیم مناسب و زمین‌های حاصلخیز استان، امکان تولید محصولات کشاورزی متنوعی را فراهم کرده است. ایجاد

محصولات غذایی و آشامیدنی
منسوجات (فرش)
پوشاک
دباغی و عمل آوردن چرم
تولید کاغذ و محصولات کاغذی
محصولات شیمیایی، دارویی و صنایع وابسته

انتشارات و چاپ
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی
تولید سایر محصولات کانی
غیرفلزی
تولید ماشین‌آلات و تجهیزات
تولید ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

تولید فلزات اساسی
تولید رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی
تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلی و نیم‌تریلی
تولید میلمان و مصنوعات

محمد رضا توکلی‌زاده، رئیس اتاق بازرگانی خراسان رضوی

تحقق شعار سرمایه‌گذاری برای تولید در گرو فراهم‌سازی زیرساخت‌های حیاتی برای تولید است؛ امری که نقش کلیدی دولت را در ساختار اقتصادی کشور برجسته می‌سازد. تحول در اقتصاد بدون سرمایه‌گذاری ممکن نیست، اما سرمایه‌گذاری نیز بدون فراهم بودن بسترهای زیرساختی، ایتر خواهد ماند. اشتغال، تنها در شرایطی محقق می‌شود که بنگاه‌های اقتصادی از امکانات پایه‌ای چون برق، گاز و آب بهره‌مند باشند.

فیروز ابراهیمی، رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی

سیاست‌های بانکی کشور یکی از موانع سرمایه‌گذاری در خراسان رضوی است. بانک‌ها در یکی دو سال اخیر، رفتار سخت‌گیرانه‌ای در قبال تولیدکنندگان خراسان رضوی در پیش گرفته‌اند و عملاً امکان تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های جدی فراهم نیست. این در حالی است که طبق تأکیدات رهبر معظم انقلاب، یکی از پیش‌نیازهای رشد تولید، تأمین منابع مالی از سوی نظام بانکی است.

امیر رضا رحیمی، مدیرکل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی

بیش از ۹۰ درصد سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در خراسان رضوی توسط بخش خصوصی صورت گرفته که این امر نشان‌دهنده نقش کلیدی این بخش در تحقق شعار سال است. این مسئله نشان می‌دهد استان دارای ظرفیت‌های خوبی برای سرمایه‌گذاری در بخش تولید است. بسیاری از فرآیندهای مرتبط با سرمایه‌گذاری به بخش خصوصی واگذار شده و ارتباط و تعامل مستمری میان دستگاه‌های دولتی و فعالان اقتصادی برقرار است.

حجت الاسلام پژمان‌فر، رئیس کمیسیون اصل نود مجلس

تعیین شعار سال توسط رهبر معظم انقلاب به عنوان کسی که تمامی مسائل کشور را دیده بانی می‌کند به‌عنوان نقطه‌زنی در عرصه پیشبرد برنامه‌های کشور به شمار می‌آید. برای تحقق شعار سال، مجلس باید سرمایه‌های مؤثر و همچنین عوامل آسیب‌زای که موجب انحراف مسیر دارایی‌ها می‌شود، شناسایی و با ابزار نظارتی خود سرمایه‌ها را به سمت تولید هدایت کند. از این رو مجلس و دولت باید کنار هم قرار گیرند و در قالب طرح و لایحه این اقدامات را انجام دهند.

غلامحسین مظفری، استاندار خراسان رضوی

با توجه به رهنمود رهبر انقلاب سرمایه‌گذاری و دیپلماسی اقتصادی، اولویت‌های توسعه استان در سال ۱۴۰۴ است. براین اساس مهم‌ترین وظیفه ما، تسهیل شرایط و فراهم‌کردن بستر مناسب برای سرمایه‌گذاران است. تأکیدم این است که هیچ دستگاهی نباید مانعی در مسیر سرمایه‌گذاری ایجاد کند. مدیران اجرایی موظف‌اند روند صدور مجوزها را سرعت ببخشند و فرصت‌ها را از دست ندهند. باید ریسک‌پذیر باشیم، اما این ریسک باید هوشمندانه و در چارچوب قوانین و مقررات باشد.

یادداشت

سرمایه‌گذاری در تولید، یکی از مهم‌ترین عوامل رشد اقتصادی و افزایش اشتغال در هر کشوری محسوب می‌شود. صنایع تولیدی، به‌عنوان پیشران توسعه اقتصادی، می‌توانند از طریق افزایش بهره‌وری، خلق ارزش افزوده و تقویت زنجیره تأمین داخلی، نقشی کلیدی در رشد پایدار ایفا کنند. با این حال، تحقق سرمایه‌گذاری پایدار در بخش تولید، صرفاً با ارائه مشوق‌های اقتصادی یا تسهیل فرآیندهای سرمایه‌گذاری امکان‌پذیر نیست. بسیاری از کشورهایی که در مسیر صنعتی شدن موفق عمل کرده‌اند، علاوه بر ارائه تسهیلات مالی، به ایجاد زیرساخت‌های لازم، حمایت از تحقیق و توسعه، بهبود محیط کسب‌وکار و تضمین ثبات اقتصادی پرداخته‌اند. از جمله مهم‌ترین راهکارها:

- زیرساخت‌های مناسب**
وجود زیرساخت‌های اساسی مانند تأمین پایدار برق، آب، گاز، شبکه حمل‌ونقل کارآمد و فناوری‌های دیجیتال، از پیش‌نیازهای اصلی برای جذب سرمایه‌گذاری در بخش تولید است. بدون این زیرساخت‌ها، فعالیت‌های تولیدی با چالش‌های جدی روبه‌رو خواهند شد.
- سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه**
تخصیص منابع به تحقیق و توسعه، زمینه‌ساز نوآوری، بهبود

۵. دسترسی به بازارهای داخلی و خارجی
تسهیل صادرات، کاهش موانع گمرکی و تقویت زنجیره تأمین به تولیدکنندگان امکان می‌دهد تا محصولات خود را به بازارهای گسترده‌تری عرضه کنند. این امر نه تنها به افزایش درآمد و سودآوری منجر می‌شود، بلکه انگیزه سرمایه‌گذاری در تولید را نیز افزایش می‌دهد.

۶. ثبات اقتصادی و امنیت سرمایه‌گذاری
تدوین قوانین شفاف، سیاست‌های پایدار و حمایت از سرمایه‌گذاران، از جمله عوامل مؤثر در ایجاد اعتماد و اطمینان برای سرمایه‌گذاری در تولید هستند. ثبات اقتصادی، کاهش تورم و اجرای سیاست‌هایی برای خروج از رکود، می‌تواند به تشویق سرمایه‌گذاری در تولید کمک کند.

۷. بهبود محیط کسب‌وکار
کاهش کاغذبازی اداری، تسهیل فرآیندهای اداری و حمایت از کارآفرینان، می‌تواند موانع پیش‌روی سرمایه‌گذاران را کاهش

۸. توسعه صنایع مکمل و زنجیره تأمین داخلی
حمایت از تأمین‌کنندگان مواد اولیه و قطعات، به تقویت زنجیره تأمین داخلی منجر شده و وابستگی به واردات را کاهش می‌دهد. این امر می‌تواند به کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری در تولید کمک کند.

۹. استفاده از فناوری‌های هوشمند و دیجیتال
بهره‌گیری از فناوری‌هایی مانند اتوماسیون، هوش مصنوعی و تولید پیشرفته، می‌تواند به بهبود کیفیت، کاهش هزینه‌ها و افزایش سرعت تولید منجر شود. سرمایه‌گذاری در این حوزه‌ها، زمینه‌ساز رقابت‌پذیری بیشتر در بازارهای داخلی و بین‌المللی خواهد بود.

۱۰. پایدار و مسئولیت اجتماعی
رعایت استانداردهای زیست‌محیطی و تولید پایدار، نه تنها به حفظ محیط زیست کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به بهبود تصویر برند و افزایش اعتماد مصرف‌کنندگان منجر شود. سرمایه‌گذاری در فرآیندهای تولیدی پایدار، از الزامات دنیای امروز است.